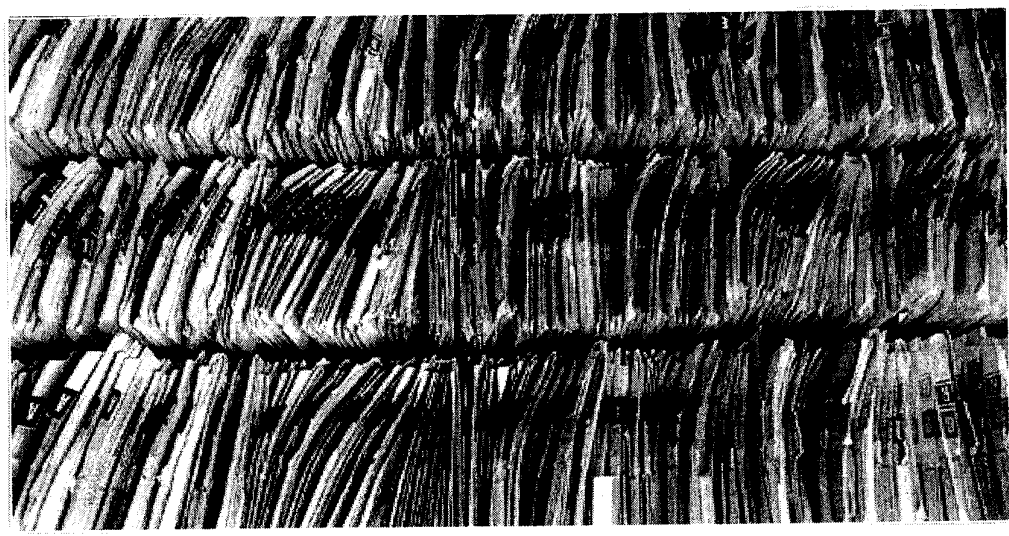

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการศึกษาวิจัยการปรับปรุงกลไกและเพิ่มประสิทธิภาพการให้
บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนของหน่วยงานรัฐ

เสนอ

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

จัดทำโดย

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิวิเทศพัฒนา และสถาบันเพื่อการพัฒนา
ระหว่างประเทศของประเทศแคนาดา

The Canadian International Development Agency (CIDA)

มกราคม ๒๕๔๘

อภินันทนาการ
- 5 ต.ค. 2548

รายนามคณะผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ (ที่ปรึกษาโครงการ)

กิตติพงษ์ กมลธรรมวงศ์ (นักวิจัยประจำ)

ยุคลธร เตชะวนากร (ผู้ช่วยนักวิจัย)

บทคัดย่อ

ระยะเวลา 7 ปี ของการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นับว่ามีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ “ สิทธิที่จะได้รู้ ” ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 58 ได้บัญญัติไว้ได้มีโอกาสฝังรากเติบโตขึ้นในสังคมไทยก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ประชาชนสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายนี้ใช้เป็นเครื่องมือได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารของราชการเพื่อนำไปใช้ปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนในแง่ต่างๆดังที่ปรากฏรับรู้กันทั่วไปตามสื่อมวลชน

แต่กระนั้นก็ตามการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ก็ยังคงมีปัญหาอุปสรรคอยู่หลายประการที่ขัดขวางมิให้เจตนารมณ์ของกฎหมายบรรลุผลสำเร็จซึ่งปรากฏมีทั้งในส่วนหน่วยงานของรัฐผู้มีหน้าที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและองค์กรที่เป็นฝ่ายสนับสนุนการปฏิบัติงานได้แก่ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

จากการศึกษาวิเคราะห์ของคณะผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่น่าสนใจที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์หน่วยงานรัฐว่าปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก็ยังคงเป็นปัญหาที่ดำรงอยู่นับตั้งแต่เพิ่งประกาศใช้กฎหมายเมื่อ 7 ปี ที่แล้วได้แก่ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ขณะเดียวกันบทบาทการทำงานของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการในช่วงที่ผ่านมาก็ไม่สามารถผลักดันขับเคลื่อนการทำงานในเชิงนโยบายที่เป็นยุทธศาสตร์ได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีปัจจัยทางการเมืองทำให้ไม่ได้รับความสนใจจากฝ่ายรัฐบาลมากนักในระยะหลังจากการวิเคราะห์ของคณะผู้วิจัยเห็นว่ามูลเหตุเกิดจากปัญหาการออกแบบจัดโครงสร้างองค์กร และการทำงานของทั้งคณะกรรมการและสำนักงานที่ไม่เหมาะสมกับภารกิจตามกฎหมายมาตั้งแต่ต้น

ดังนั้นแล้วแนวทางเสนอแนะการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนของหน่วยงานรัฐ คณะผู้วิจัยขอเสนอว่าในด้านหน่วยงานรัฐ สขร.ต้องปรับปรุงการถ่ายทอดองค์ความรู้เสียใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานรัฐ และการแสวงหาความร่วมมือการทำงานกับหน่วยงานภายนอกของสขร.เพื่อช่วยลดข้อจำกัดของสำนักงาน และท้ายที่สุดจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เสียใหม่ทั้งในองค์ประกอบและการได้มาซึ่งคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ การกำหนดให้มีพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวน และยกฐานะสำนักงานให้เป็นกรม ซึ่งมาตรการระยะสั้น คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการต้องกล้าที่จะใช้อำนาจที่ตนมีอยู่ผลักดันพระราชกฤษฎีกา และการออกกฎกระทรวงหรือระเบียบของคณะรัฐมนตรีที่ค้างค้างอยู่ให้ออกบังคับใช้โดยเร็ว